

ОБОСНОВКА

на предложението за изменение на

**Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020, свързано с прилагане на
инструмента SAFE на основание чл. 30, пар. 1 от Регламент (ЕС) № 1303/2013**

(одобрено от Комитета за наблюдение на ОПДУ на 2023 г.)

Предложението за изменение на Оперативна програма „Добро управление“ (ОПДУ) е свързано с осигуряването на подкрепа за малки и средни предприятия (МСП) на територията на Република България, особено засегнати от увеличението на цените на енергия в резултат от руската военна агресия срещу Украйна.

Руската военна агресия срещу Украйна, наложените санкции и предприетите ответни мерки от страна на Русия, доведоха до безпрецедентно високи цени на газа и електроенергията, значително над вече високите равнища, наблюдавани в периода преди агресията. Умишленото превръщане от страна на Русия на газовите потоци в оръжие създаде значителна нестабилност и несигурност на енергийните пазари в ЕС и в света. ЕС и неговите държави членки предприеха многобройни мерки за справяне с високите цени и сигурността на енергийните доставки.

В отговор на действията на ЕК по плана REpowerEU на национално ниво Република България предприе спешни мерки във връзка с високите цени на електрическата енергия, като мобилизира значителен публичен финансов ресурс със средства от националния бюджет, за да осигури компенсации на небитовите крайни клиенти във връзка с покриване на разходите им за увеличените цени на електрическа енергия

За 2022 г. подкрепата е реализирана чрез две национални програми - Програма за компенсиране на небитови крайни клиенти на електрическа енергия, одобрена от Министерския съвет с Решение № 30/2022 г. и Програма за компенсиране на небитови крайни клиенти на електрическа енергия, одобрена от Министерския съвет с Решение № 534/2022 г. Компенсацията е извършвана от страна на доставчика, с който небитовите крайни клиенти имат сключен договор за доставка на електрическа енергия, чрез намаляване на дължимата за плащане сума. В съответствие с разпоредбите на чл. 36б, ал. 1, т. 4 и ал. 3 от Закона за енергетиката и РМС № 105/2022 г. плащането на публичните финансови средства към доставчиците за направените компенсации по програмите е извършвано от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ от 01.02.2022 г.

Допълнително в контекста на спешната намеса на Съюза за справяне с високите цени на енергията в резултат от агресивната война на Русия срещу Украйна, с приемането на Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета от 27 февруари 2023 година за изменение на Регламент (ЕС) 2021/241 във връзка с главите за REPowerEU в планове за възстановяване и устойчивост и за изменение на регламенти (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) 2021/1060 и (ЕС) 2021/1755 и Директива 2003/87/ЕО се даде възможност на страните членки да предприемат целенасочени извънредни временни мерки за използване на фондовете на ЕС в подкрепа на МСП, които са особено засегнати от увеличения на цените на енергията, считано от 1 февруари 2022 г., включително съгласно рамката на политиката на сближаване за периода 2014-2020 г., посочени в Регламент (ЕС) № 1303/2013. (т.н. Инструмент SAFE).

В България всички МСП са особено засегнати от увеличения на цените на енергията, съгласно критерия за допустимост на крайните получатели, посочен в т. 2.4. от Временната рамка. Анализът на постигнатата на организирания борсов пазар на електрическа енергия в Република България средномесечна цена лв./MWh през 2022 г. спрямо тази за референтния

период през 2021 г. показва, че скокът на цената е вариал между 180%-380%. Поради тази причина в рамките на националните програми са предоставени компенсации на всички небитови крайни клиенти на електрическа енергия, в т.ч. на всички МСП.

Във връзка с гореизложеното, на национално ниво бе прието Решение № 453 на Министерския съвет от 27.06.2023 г. за одобряване на средства за възстановяване на разходи чрез прилагане на извънредните мерки за използване на фондовете в подкрепа на малки и средни предприятия, които са особено засегнати от увеличения на цените на енергията, и на уязвими домакинства (SAFE). С посоченото РМС бе одобрено включването на оперативните програми за периода 2014-2020 в инициативата SAFE. По отношение на ОПДУ 2014-2020 посочените средства са в размер на 5 000 000 евро¹, като точка 4 на РМС № 453 дава възможност на УО, в случай че измененията на оперативните програми се одобрят от ЕК с различна стойност от посочената в т. 1 на РМС-то, разходите по сключените договори да се възстановят до размера на одобрения бюджет на съответната приоритетна ос. Средствата ще се използват за възстановяване на допустими разходи, извършени от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ в изпълнение на Националните програми от 2022 г. за компенсиране на небитовите крайни клиенти на електрическа енергия - малки и средни предприятия, особено засегнати от увеличения на цените на енергията за увеличените им разходи за електрическа енергия за периода 1 февруари – 30 септември 2022 г.

В изпълнение на чл. 25б, пар. 3 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 се създава нова приоритетна ос (ПО): ПО 7 „Подкрепа за МСП чрез Инструмента SAFE“, в които се програмира операцията за подкрепа на малки и средни предприятия, които са особено засегнати от увеличения на цените на енергията. Съгласно изискванията на Регламента подкрепата, предоставяна във връзка със SAFE, както и с ресурси по линия на REACT EU, следва да се програмира по отделна специална приоритетна ос.

С оглед установяване размера на изплатените компенсации, които са допустими за възстановяване по оперативните програми чрез Инструмента SAFE, от съвкупността от всички небитови крайни клиенти, за които са изплатени компенсации за периода 1 февруари – 30 септември 2022 г., използвайки данни от Националния статистически институт ще бъдат извадени предприятията, които не отговарят на изискванията за МСП по Закона за малките и средни предприятия.

С оглед спазване на принципите за допълняемост и недопускане на двойно финансиране с другите програми на национално ниво, в рамките на които са предвидени аналогични мерки за възстановяване на средства във връзка с извършени компенсации към МСП, които са особено засегнати от увеличения на цените на енергията, се предвижда демаркацията да се осигури на база предприятия. За тази цел допустимите крайни получатели на компенсации (МСП) ще бъдат разпределени между тези програми на изключващ принцип, т.е. всеки един от допустимите крайни получатели ще бъде подпомаган изключително и само от една от оперативните програми за един и същи период от време. УО ще извършва проверка за коректното прилагане на този принцип.

С цел гарантиране на своевременното и ефективно изпълнение на операциите за прилагане на Инструмента SAFE и минимизиране на административната тежест, както и с оглед осигуряване на демаркация и допълняемост между мерките по отделните програми и недопускане на двойно финансиране между тях, дейности, свързани с подготовка и управление на операциите и с осигуряване на информация и комуникация на тази подкрепа,

¹ След извършен подробен анализ на разполагаемите средства по програмата, в представеното изменение допустимият бюджет за прилагане на инструмента SAFE възлиза на 6 779 151 лв. (3 466 125 евро) от ЕСФ

ще бъдат допустими единствено по ОПОС. Такива дейности няма да бъдат финансирани по ОПДУ.

След извършен подробен анализ на разполагаемите средства по програмата, в представеното изменение допустимият бюджет за прилагане на инструмента SAFE възлиза на 6 779 151 лв. (3 466 125 евро) от ЕСФ (1.45 % от европейското финансиране по ОПДУ).

Съгласно пар. 3 на чл. 25б на Регламент (ЕС) № 1303/2013 за приоритетна ос 7 се прилага ставка на съфинансиране от 100 %, т.е. няма национално съфинансиране.

Съгласно пар. 1 на чл. 25б на Регламент (ЕС) № 1303/2013 мерките по Приоритетна ос 7 са в рамките на Инвестиционен приоритет 3d „Предоставяне на подкрепа за капацитета на МСП за растеж в рамките на регионалните, националните и международните пазари и за участие в процеса на иновации“ и са насочени към специфична цел 1 - Подкрепа за МСП, които са особено засегнати от увеличения на цените на енергията.

За целите на ПО 7 се създава нов специфичен за програмата индикатор за резултат „Безвъзмездни средства за компенсиране на завишените цени на енергията на МСП“, чиято целева стойност е равна на сумата на средствата по приоритетната ос.

По отношение на индикаторите за изпълнение приложими са индикатори СО01 Производствени инвестиции: Брой предприятия, получаващи подкрепа и СО02 Производствени инвестиции: Брой предприятия, които получават безвъзмездни средства.

Целевите стойности на индикаторите за изпълнение ще бъдат конкретизирани след представяне на информация от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, базирана на обработка на данни за получили подкрепа МСП по двете национални програми, считано от 01 февруари 2022 г. и тяхното разпределение между всички участващи програми. Дейността по обработка и разпределение на данните е вменена като ангажимент на Министерство на енергетиката и конкретния бенефициент Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ с координатор на национално ниво в лицето на дирекция Централно координационно звено към Министерство на финансите. Информацията ще бъде включена в текста на програмата преди официалното изпращане на изменението на ОПДУ 2014-2020 г. за одобрение от Европейската комисия през системата SFC.

В тази връзка, следва да се извършат промени в ОПДУ с цел създаване на нова приоритетна ос, включването на нови категории бенефициенти, нови допустими мерки и промени във финансовия план на програмата.

Предлагат се следните промени в програмата:

I. Създаване на нова ПО 7 „Подкрепа за МСП чрез инструмента SAFE“ и пренасочване на средства от приоритетни оси 3 и 6 към ПО 7 на ОПДУ

1. ПО 6 „Действия по линия на сближаването за бежанците в Европа (CARE)“ – намалява се с 4.2 млн. лв., които представляват:

- ✓ недоговорен ресурс по оста – 2.6 млн. лв., поради отказ от участие в процедура по ОПДУ в рамките на ПО 6 от страна на конкретния бенефициент Администрация на Министерския съвет;
- ✓ неусвоени средства по проект BG05SFOP001-6.001-0001 с Министерство на туризма в размер на 1.6 млн. лв.

2. ПО 3 „Прозрачна и ефективна съдебна система“ – намалява се с 3.8 млн. лв.

Ако допуснем, че по разследваните проекти от ОЛАФ за общо 11 млн. лв. (BG05SFOP001-3.001-0001 с ВСС за 5 млн. лв. и BG05SFOP001-3.006-0001 с НИП за 6 млн. лв.) бъдат открити констатации и по проектите не бъдат сертифицирани разходи към ЕК, прогнозата

за сертифицирани разходи по оста от 33.3 млн. лв. и текущ бюджет от 45.5 млн. лв. би довела до изпълнение на финансовия индикатор към 2023 г. на 73%.

Съгласно член 6 „Изпълнение на етапните и общите цели“ от Регламент за изпълнение (ЕС) № 215/2014: „2. Етапните или общите цели на даден приоритет се приемат за изпълнени, ако всички показатели, включени в съответната рамка на изпълнението, са достигнали най-малко 85 % от стойността на етапната цел до края на 2018 г. или най-малко 85 % от стойността на общата цел до края на 2023 г. Чрез дерогация може да се предвиди, че когато в рамката на изпълнението са включени три или повече показателя², общите или етапните цели по даден приоритет може да се приемат за изпълнени, ако всички показатели с изключение на един достигнат 85 % от стойността на съответната етапна цел до края на 2018 г. или 85 % от стойността на съответната обща цел до края на 2023 г. **Показателят, който не достигне 85 % от съответната етапна или обща цел, трябва да достигне най-малко 75 % от тези две цели.**

За да няма риск от непостигане на поне 75% изпълнение на индикатора F-3 бюджетът на ПО 3 се намалява с 3.8 млн. лв. При новия бюджет от 41.7 млн. лв. и прогнозираното изпълнение – показателят ще достигне процент на изпълнение от близо 83%.

В случай че и двата проекта, одитирани от ОЛАФ останат без констатации с финансово влияние и бъдат изпълнени, както и в случай че се реализират резерви по проекти в изпълнение или определени с административен акт финансови корекции/недопустими разходи бъдат отменени от съда, прогнозното изпълнение би достигнало 44.3 млн. лв., което спрямо предложения нов бюджет от 41.7 млн. лв. е в рамките на допустимата гъвкавост от 15% (106.2%)³.

3. По ПО 1 не се предлага промяна в бюджета.

Всички проекти, които към момента се договарят над бюджета на програмата⁴ се финансират от тази приоритетна ос. Предвид правилото за гъвкавост тя може да бъде наддоговорена максимум до 15% наддоговаряне или до 32.2 млн. лв. Идеите, които се обсъждат към момента са на обща стойност 19.4 млн. лв.:

- 5.7 млн. лв. наддоговорени към момента по проект на НАЦИД;
- 3.4 млн. лв. с бенефициент Агенция по вписванията;
- 3 млн. лв. с бенефициент НОИ;
- 7.3 млн. лв. с бенефициент МЕУ.

Като допълнително се очаква прекратяване/освобождаване на средства от проекти по тази ПО, т.е. сумата за договаряне над бюджета ще намалее.

Приложима ставка за съфинансиране:

Съгласно Регламент (ЕС) № 2023/435 на Европейския парламент и на съвета от 27 февруари 2023 г. за изменение на регламенти (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) 2021/1060 и (ЕС) 2021/1755 по отношение на извънредни мерки за използване на фондовете в подкрепа на

² По ПО 3 показателите от Рамката за изпълнение са 4 – ОЗ-1, ОЗ-6, ОЗ-8 и F-3.

³ Съгласно член 130, параграф 3 от Регламент (ЕС) №1303/2013, изменен с Регламент (ЕС) 2022/2039 от 19 октомври 2022 г. „приносът на фондовете или на ЕФМДР чрез плащания на окончателното салдо за всеки приоритет по фонд и по категория региони през последната счетоводна година не може да надвишава с повече от 15 % приноса на фондовете или на ЕФМДР за всеки приоритет по фонд и по категория региони, както е определен в решението на Комисията за одобряване на оперативната програма“.

⁴ Съгласно РМС № 815 от 24.10.2022

МСП, които са особено засегнати от увеличения на цените на енергията, на уязвими домакинства и на схеми на работа на непълно работно време и еквивалентни схеми, в член 256 от Регламент 1303/2013 се вмъква следният параграф:

„3. Операциите за предоставяне на подкрепа, посочени в параграфи 1 и 2, се програмират изключително в рамките на нова специална приоритетна ос. Специалната приоритетна ос може да включва финансиране от ЕФРР и ЕСФ от различни категории региони и от Кохезионния фонд. Подкрепата, предоставяна от ресурси по линия на REACT-EU по смисъла на член 92а, се програмира по отделна специална приоритетна ос, допринасяща за инвестиционния приоритет, посочен в член 92б, параграф 9, трета алинея.

Сумите, разпределяни за специалните приоритетни оси, посочени в първа алинея от настоящия параграф, не надвишават 10 % от общия размер на ресурсите от ЕФРР, ЕСФ и Кохезионния фонд, включително ресурсите от REACT-EU по цел „Инвестиции за растеж и работни места“, разпределени за съответната държава членка за програмния период 2014—2020 г., както е предвидено в съответните актове за изпълнение на Комисията. **Чрез дерогация от член 120, параграф 3, първа и втора алинеи за специалната приоритетна ос или оси се прилага ставка на съфинансиране от 100 %.**“

С Решение № 453/27.06.2023 г. на Министерския съвет за одобряване на средства за възстановяване на разходи чрез прилагане на извънредните мерки за използване на фондовете в подкрепа на малки и средни предприятия, които са особено засегнати от увеличения на цените на енергията, и на уязвими домакинства (SAFE) (РМС № 453/2023 г.) е одобрено със средства на стойност 5 млн. евро европейско финансиране от Европейския социален фонд, включени в бюджета на Оперативна програма „Добро управление“ (ОПДУ), да се финансират допустими разходи за обезпечаване на извънредни мерки в подкрепа на малки и средни предприятия (МСП), които са особено засегнати от увеличения на цените на енергията, и на уязвими домакинства.

Следователно при създаването на новата приоритетна ос 7 „Подкрепа за МСП чрез инструмента SAFE“ бюджетът следва да е разпределен в съотношение 100%/0% (европейско/национално съфинансиране).

Таблица 1 Обобщено финансово изпълнение на ОПДУ спрямо текущия бюджет

в лева, общ бюджет

ПО	Име на приоритетната ос	Общ бюджет (ЕС + НС)	Договорени и в процес на договаряне	% дог.	Верифицирани	% вер.	Платени	% плат.	Сертифицирани	% серт.
1	2	3	4	4а=4/3	5	5а=5/3	6	6а=6/3	7	7а=7/3
1	Административно обслужване и е-управление	215 186 984	228 002 861	106.0%	174 671 174	81.2%	162 573 516	75.5%	156 400 880	72.7%
2	Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса	82 343 721	77 588 695	94.2%	66 271 469	80.5%	67 392 737	81.8%	65 415 867	79.4%
3	Прозрачна и ефективна съдебна система	45 499 837	45 300 930	99.6%	37 024 325	81.4%	39 145 108	86.0%	35 773 224	78.6%
4	ТП за управлението на ЕСИФ	140 317 816	141 154 815	100.6%	125 320 919	89.3%	126 790 973	90.4%	123 604 193	88.1%

5	Техническа помощ	22 601 806	22 601 806	100.0%	19 552 440	86.5%	20 152 440	89.2%	18 450 578	81.6%
6	Действия по линия на сближаването за бежанците в Европа (CARE)	42 600 011	38 432 000	90.2%	38 432 000	90.2%	38 432 000	90.2%	38 432 000	90.2%
ОБЩО		548 550 175	553 081 107	100.8%	461 272 327	84.1%	454 486 775	82.9%	438 076 741	79.9%

Таблица 2 Финансово изпълнение на ОПДУ спрямо предложеното изменение на бюджета

в лева

ПО	Име на приоритетната ос	БИЛО Общ бюджет (ЕС + НС)	Предложение за промяна	СТАВА Общ бюджет *	Договорени и в процес на договаряне	% договорени спрямо нов бюджет	Прогноза за сертифицирани разходи при приключване на програмата**	% прогноза спрямо нов бюджет
1	2	3	4	5=3+4	6	6а=6/5	7	7а=7/5
1	Административно обслужване и е-управление	215 186 984	0	215 186 984	228 002 861	106.0%	219 049 885	101.8%
2	Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса	82 343 721	0	82 343 721	77 588 695	94.2%	77 248 585	93.8%
3	Прозрачна и ефективна съдебна система	45 499 837	-3 808 050	41 691 787	45 300 930	108.7%	33 334 184	80.0%
4	ТП за управлението на ЕСИФ	140 317 816	0	140 317 816	141 154 815	100.6%	140 596 435	100.2%
5	Техническа помощ	22 601 806	0	22 601 806	22 601 806	100.0%	21 801 806	96.5%
6	Действия по линия на сближаването за бежанците в Европа (CARE)	42 600 011	-4 167 422	38 432 589	38 432 000	100.0%	38 432 000	100.0%
7	Подкрепа за МСП чрез инструмента SAFE		6 779 151	6 779 151		0.0%	6 779 151	100.0%
		548 550 175	-1 196 321	547 353 854	553 081 107	101.0%	537 242 046	98.2%

* Бюджетите на приоритетни оси от 1 до 6 са с 15% национално съфинансиране, бюджетът на ПО 7 е само европейско финансиране.

Обобщение на финансовото преразпределение:

Средствата за създаването на новата приоритетна ос 7 ще бъдат осигурени от свободен финансов ресурс по Програмата, както следва⁵:

- 3.8 млн. лв./1.95 млн. евро (1.65 млн. евро ЕС част) от ПО 3 „Прозрачна и ефективна съдебна система“;
- 4.2 млн. лв./2.13 млн. евро (1.81 млн. евро ЕС част) от ПО 6 „Действия по линия на сближаването за бежанците в Европа (CARE)“.

⁵ Посочените средства са закръглени и представляват 100% БФП (85% ЕСФ + 15% национално съфинансиране). При въвеждането на проекта на изменение на ОПДУ в системата SFC2014 и официалното изпращане към службите на ЕК са възможни незначителни отклонения, дължащи се на конвертирането от левове към евро и на техническите специфики на системата (автоматични изчисления, закръгляния и формули).

Таблица 3 Изменение в бюджета (било – става):

в евро, ЕС част

Приоритетни оси	Подкрепа от ЕС (преди изменението)	Предложение за изменение	Подкрепа от ЕС (след изменението)
	1	2	3=1+2
1. Административно обслужване и е-управление	93 519 854	0	93 519 854
2. Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса	35 786 424	0	35 786 424
3. Прозрачна и ефективна съдебна система	19 774 142	-1 654 971	18 119 171
4. ТП за управлението на ЕСИФ	60 981 856	0	60 981 856
5. Техническа помощ	9 822 702	0	9 822 702
6. Действия по линия на сближаването за бежанците в Европа (CARE)	18 513 884	-1 811 154	16 702 730
7. Подкрепа за МСП чрез инструмента SAFE	0	3 466 125	3 466 125
ОБЩО	238 398 862	0	238 398 862

Изменението на бюджета и новата ПО 7 са отразени в съответните финансови разчети по променените приоритетни оси, категории интервенции, включително финансовия план на програмата.

В съответствие с предложените промени, модификациите в таблици 6-9 и 11 ПО 3 и ПО 6 са както следва:

Приоритетна ос 3 „Прозрачна и ефективна съдебна система“

В раздел 2.A.8 „Рамка на изпълнението“, Таблица 6: Рамка на изпълнението на приоритетната ос (по фондове и, за ЕФРР и ЕСФ, по категории региони) средствата по финансовия индикатор F-3 се намаляват от 23 263 697 евро на 21 316 672.00 евро.

В раздел 2.A.9 „Категории интервенции“:

Таблица 7 „Измерение 1 Област на интервенция“: сумата по код 119. Инвестиции в институционален капацитет и в ефективността на публичните администрации и публичните служби на национално, регионално и местно равнище с цел осъществяването на реформи и постигането на по-добро регулиране и добро управление е намалена от 19 774 142 евро на 18 119 171.00 евро;

Таблица 8 „Измерение 2 Форма на финансиране“: сумата по код 01. Безвъзмездни средства е намалена от 19 774 142 евро на 18 119 171.00 евро.

Таблица 9: „Измерение 3 Вид територия“: сумата по код 01. Големи градски райони (гъстонаселени, с население >50 000 души), е намалена от 19 774 142 евро на 18 119 171.00 евро.

Таблица 10 „Измерение 4 – Териториални механизми за изпълнение“ сумата по код 01. Безвъзмездни средства е намален от 19 774 142 евро на 18 119 171.00 евро.

Таблица 11 „Измерение 6 – Допълнителна тема за ЕСФ (само ЕСФ и ИМЗ)“, сумата по код 05. Подобряване на достъпа до информационни и комуникационни технологии и на

тяхното използване и качество е намалена от 9 305 291.00 на 8 312 309.00 евро, а тази по код 08. Не се прилага е намалена от 10 468 851.00 на 9 806 862.00 евро.

Приоритетна ос 6 „Действия по линия на сближаването за бежанците в Европа (CARE)“

В раздел 2.A.8 „Рамка на изпълнението“, Таблица 6 „Рамка на изпълнението на приоритетната ос (по фондове и, за ЕФРР и ЕСФ, по категории региони)“ средствата по финансовия индикатор F-6 се намаляват от 21 781 040.00 на 19 650 271.00 евро.

Таблица 7 „Измерение 1 Област на интервенция“: сумата по код 109. Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за работа е намалена от 18 513 884.00 евро на 16 702 730.00 евро.

Таблица 8 „Измерение 2 Форма на финансиране“: сумата по код 01. Безвъзмездни средства е намалена от 18 513 884.00 евро на 16 702 730.00 евро.

Таблица 9: „Измерение 3 Вид територия“: сумата по код По-слабо развити региони, е намалена от 18 513 884.00 евро на 16 702 730.00 евро.

Таблица 10 „Измерение 4 – Териториални механизми за изпълнение“, сумата по код 01. Безвъзмездни средства е намалена от 18 513 884.00 евро на 16 702 730.00 евро

Таблица 11 „Измерение 6 – Допълнителна тема за ЕСФ (само ЕСФ и ИМЗ)“, сумата по код 08. Не се прилага е намалена от 18 513 884.00 евро на 16 702 730.00 евро.

Създава се нова **приоритетна ос 7 „Подкрепа за МСП чрез инструмента SAFE“** по ТЦ 03 „Подобряване на конкурентоспособността на малките и средните предприятия (МСП) и на селскостопанския сектор (за ЕЗФРСР), и на сектора на рибарството и аквакултурите (за ЕФМДР)“, инвестиционен приоритет 3d - Предоставяне на подкрепа за капацитета на МСП за растеж в рамките на регионалния, националния и международния пазари и за участие в процеса на иновации, с код по област на интервенция: 001 Общи производствени инвестиции в малки и средни предприятия („МСП“).

В раздел 2.A.9 „Категории интервенции: Таблицы 7—11“ се създава приоритетна ос в размер на 3 466 125.00 евро (само европейско съфинансиране).

Финансовият план на ОПДУ 2014-2020 г. се актуализира във връзка с предложените промени за реалокация на средства от приоритетни оси 3 и 6 към приоритетна ос 7 (по отношение на ЕСФ).

Изменения в Раздел 3 „План за финансиране“

В раздел 3.2 „Общи финансови бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране (в евро)“, **Таблица 18а: План за финансиране (в евро)** са променени стойностите по приоритетна ос 3 и 6, и е създадена приоритетна ос 7 – колонии (а), (b), (с), (е), (f), (h), (i) и (l). Сумите по приоритетни оси са намалени във връзка със създаването на приоритетна ос 7.

Таблица 18с: Разпределение на финансовия план по приоритетни оси, фондове, категории региони и тематични цели (в евро), сумите по приоритетните оси са намалени и е създадена приоритетна ос 7.

За изпълнението на операциите Република България предвижда възстановяване на публичен финансов ресурс, изплатен от държавата в изпълнение на две национални програми⁶ за компенсиране на небитови крайни клиенти на електрическа енергия. Обхватът на настоящата процедура се ограничава само до възстановяването на средства за компенсации, изплатени на микро, малки и средния предприятия (МСП), особено засегнати от увеличението на цените на електрическа енергия в периода 01.02.2022 – 30.09.2022 г.

Доколкото средствата за изпълнение на процедурата са от ОПДУ и с оглед на нормативното изискване всички операции за програмен период 2014-2020 да са реализирани до 31.12.2023 г., чрез изменението се създава възможност да се разработи бърз и опростен, но високоефективен механизъм за изпълнение, който да позволи успешното усвояване на средствата в посочения срок като същевременно се допринесе за смекчаване на последиците върху българските МСП, особено засегнати от увеличения на цените на енергията, причинено от военната агресия на Русия срещу Украйна.

Плащането на публичните финансови средства към доставчиците за направените компенсации на МСП по програмите е извършвано от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, който ще бъде конкретен бенефициент по процедурата.

Съгласно пар.1, изр. второ на чл. 256 на Регламент (ЕС) № 1303/2013 особено засегнати от увеличението на цените на енергията МСП са тези, които отговарят на условията за получаване на помощ за допълнителни разходи поради изключително големи увеличения на цените на природния газ и електроенергията съгласно временната кризисна рамка за мерките за държавна помощ⁷.

Всички крайни небитови клиенти на електрическа енергия, вкл. МСП, подкрепени по националните програми за осигуряване на компенсации, отговарят на поставеното условие да са особено засегнати от увеличения на цените на енергията, както следва:

Анализът на постигнатата средномесечна цена лв./MWh през 2022 г. спрямо тази през 2021 г. за предложения период на пазарен сегмент „Ден напред“ на организирания борсов пазар на електрическа енергия в Република България сочи, че предприятията са били поставени в изключително екстремни условия, а именно скокът на цената е вариал между 180%-380%.

Справка за постигнатите средномесечни цени в лв./ MWh през съответните месеци на 2021 г. и на 2022 г.:

период	Средномесечна цена на сегмент Ден напред лв./MWh през 2021 г.	Средномесечна цена на сегмент Ден напред лв./MWh през 2022 г.	Увеличение на цената в проценти
м. февруари	91.58	367.3	301%
м. март	101.81	487.45	379%
м. април	120.65	340.36	182%
м. май	117.42	394.64	236%
м. юни	150.96	435.89	189%
м. юли	185.59	632.27	241%

⁶ Програма за компенсиране на небитови крайни клиенти на електрическа енергия, одобрена от Министерския съвет с Решение № 30/2022 г. и Програма за компенсиране на небитови крайни клиенти на електрическа енергия, одобрена от Министерския съвет с Решение № 534/2022 г.

⁷ Съобщение на Комисията Временна рамка за мерки за държавна помощ при кризи в подкрепа на икономиката след агресията на Русия срещу Украйна 2022/C 131 I/01 (C/2022/1890, OJ C 131I, 24.3.2022, p. 1–17)

м. август	218.17	846.59	288%
м. септември	244.5	735.5	201%

Предвид постигнатите стойности на цената на електрическата енергия през 2022 г. е видно, че избраната целева група (МСП) е особено засегната от високите цени на електрическата енергия, като е купувала ел. енергия на цени, равни или надвишаващи средномесечните цени, постигнати на борсовия пазар за съответния месец от 2022 г.

Огромните флуктуации в цените на енергията наложиха мобилизиране и пренасочване на голям публичен ресурс от страна на държавата от други дейности и политики към овладяване на енергийната криза. След м. септември 2022 г. се забелязва нормализиране на ценовите нива на енергията.

Предоставените финансови средства на МСП във връзка с изпълнение на националната мярка през 2022 г. не представляват свръхкомпенсация, доколкото техният размер не покрива целия разход за енергия на предприятията. Изплащаните компенсации покриват само разликата между постигнатата месечна цена на електрическа енергия за базов товар на пазарен сегмент „Ден напред“ на борсовия пазар на електрическа енергия и определена фиксирана стойност на цената в лева/MWh. Тази граница за съответния месец на 2022 г., до която се извършва компенсацията, надвишава постигнатите цени през същия месец на 2021 г., информация за което е представена в следващата таблица:

период	Средномесечна цена на сегмент Ден напред лв./MWh през 2021 г.	Стойност на Цената на ел. енергия в лв./MWh през 2022 г., под която не е предоставяна компенсация
м. февруари	91.58	185.59
м. март	101.81	185.59
м. април	120.65	185.59
м. май	117.42	200
м. юни	150.96	200
м. юли	185.59	250
м. август	218.17	250
м. септември	244.5	250

Видно от представените данни в предходната таблица, дори и след предоставяне на компенсации за покриване на част от разходите на предприятията за електроенергия, същите са извършили разходи за енергия на MWh, които значително надвишават разходите им през предходната година.

Бюджетът на процедурата е формиран на база Решение № 453 на Министерския съвет от 27.06.2023 г. за възстановяване на разходи чрез прилагане на извънредните мерки за използване на фондовете в подкрепа на малки и средни предприятия, които са особено засегнати от увеличения на цените на енергията, и на уязвими домакинства (SAFE). По отношение на ОПДУ 2014-2020 предоставените средства в размер на 6 779 151 лв. (3 466 125 евро) са формирани основно от финансови корекции и спестявания по програмата.

Доколкото средствата са от програмен период 2014-2020 и с оглед на нормативно поставеното изискване всички операции да са реализирани до 31.12.2023 г., чрез изменението се създава възможност да се разработи бърз и опростен, но високоефективен механизъм за изпълнение, който да позволи успешното усвояване на средствата в

посочения срок като се използва мярка, допринесла за смекчаване на последиците върху българските МСП, особено засегнати от увеличения на цените на енергията, причинено от военната агресия на Русия срещу Украйна.

Индикативна годишна работна програма за 2023 г. на ОПДУ

Към момента на инициране на повторното съгласуване на проекта на решение на КН общественото обсъждане е приключило без да са получени бележки и коментари, като съобразно логиката на операциите по процедурата е редактирано наименованието ѝ, както и стойността. Проектът на ИГРП ще бъде представен за съгласуване от СКУСЕС.

Изхождайки от посочените обстоятелства, Управляващият орган на ОПДУ 2014-2020 предлага на Комитета за наблюдение:

1. Да одобри предложените промени в ОП „Добро управление“ 2014-2020 г. и даде мандат на Управляващия орган да отрази допълнителни промени в текстовете на програмата във връзка със съгласуването ѝ със службите на Европейската комисия, както и да финализира целевите стойности на индикаторите след получаване на информация от конкретния бенефициент.
2. Да одобри Критерии за подбор на операции по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Подкрепа на особено засегнати от увеличението на цените на енергията МСП чрез мярка прилагана от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (SAFE)“.